

Кілька думок про Марію у сцені Благовіщення

МАТЕУШ ГОДЕК

31 БЕРЕЗНЯ 2025

Про Благовіщення ми дізнаємося від євангеліста Луки. Ця коротка — всього-на-всього 13 віршів — говорить про дуже важливий момент в історії спасіння: втілення Божого Сина. Вчитуючись у неї, ми також можемо глибше пізнати саму Марію, зрозуміти Її поставу і місію.

Гандольфіно да Рорето, «Благовіщення», кінець XV століття

Бог послав ангела

Бог не раз посилав людям ангелів у скрутні моменти, щоби втрутитися в цьогосвітні справи або передати Свою волю через небесних посланців. У Євангелії від Луки ми зустрічаємо янгола ще перед Благовіщенням: він приносить Захарії звістку про народження народження Йоана Хрестителя — пророка з вирішальною місією, який підготував шлях для Месії, сповістивши про прихід Христа.

Ангели, послані Богом, з'являються й у Старому Завіті — і там також позначають важливі епізоди. Коли Авраам послухався Бога й був готовий принести в жертву свого сина Ісаака, ангел зупинив його. Також через ангела Бог доручив Мойсею визволити ізраїльтян із єгипетського рабства.

Отже, присутність ангела, який передає місію Марії, підкреслює важливість події, водночас показуючи, що вона глибоко вкорінена в історію спасіння. Цей епізод особливий — адже завдання, покладене на Марію, перевершує місії інших біблійних персонажів, до яких Бог посилав ангела.

Будь благословенна

Звертаючись до Марії, архангел Гавриїл використовує слово *chaïre*, яке найчастіше перекладають як «радуйся». У цьому контексті це не просто «привіт» — сенс вітання глибоко месіанський. Це вияв радості від виконання Божих обітниць, а сам акт благовіщення є оголошенням про прихід Месії.

У Старому Завіті еквівалент цього слова трапляється в контексті месіанських обітниць, особливо щодо повернення Бога до Ізраїлю. У пророцтвах Захарії, Софонії чи Йоїла заклик радити пов'язаний з обіцянкою Божого відновлення миру і благословення. Ізраїль, зображений як Дочка Сіону, має відчувати радість через Боже втручання.

Пророча традиція сповнюється в особі Марії. Вона стала «ною дочкою Сіону». Привітання *chaïre* підкреслює унікальний момент в історії людства і виконання обітниць.

Повна благодаті

Одна з найважливіших фраз, що стосуються Марії в Новому Завіті, — це *kecharitome*, тобто «повна благодаті». Це звертання Гавриїла підкреслює постійну, а не тимчасову сповненість Марії Господньою благодаттю.

Благодать — це протилежність гріха. Ось чому Церква від початку вірила, що Марія була зачата без первородного гріха. Вона — «нова Єва», об'явлена ще в Едемі; жінка, що має народити Сина, який перемає сатану. Отже, Марія від свого зачаття розділила перемогу над гріхом і сатаною, яку звершив Христос.

Божа благодать не обмежена часом, тому Бог наділив Марію унікальним привілеєм непорочного зачаття через майбутні заслуги Христа. А з другого боку, завдяки співпраці з цією благодаттю Марія за життя не вчинила жодного особистого гріха.

Господь з Тобою

Слова архангела «Господь з Тобою» (Лк 1, 28; *ho kyrios meta sou*) виявляють упевненість у тому, що Бог по-особливому присутній у житті Марії. Лука використовує тут біблійну формулу, яка зустрічається в Старому Завіті 103 рази, а в Новому — 13.

Формула «Господь з тобою» в біблійній традиції завжди означає Божу допомогу і присутність у житті конкретної людини. У Старому Завіті вона з'являється в контексті таких великих постатей, як Яків (Бут 28, 15; 31, 3), Мойсей (Вих 3, 11-12), Йосип Єгипетський (Бут 39, 2), Ісус Навин (ІН 1, 5-9; 3, 7) або Гедеон (Суд 6, 12). Кожне з випробувань, із якими стикалися ці біблійні герої, вимагало від них мужності й упевненості в тому, що Бог їх підтримає. Слова «Господь з вами» були передвістям Божої дії в історії спасіння, яка повинна була здійснитися через окремих людей.

У Новому Завіті це звертання підкреслює, що Марія є частиною історії спасіння. Однак її роль значно важливіша, адже Вона має народити Месію. Слова «Господь з Тобою» стосуються її найглибше з усіх біблійних постатей, бо саме в її лоні перебував обіцяний Спаситель.

Ти в утробі зачнеш і народиш Сина

Творець мав багато способів звільнити людство від первородного гріха, але вирішив, що справа спасіння буде здійснена через Його Сина, Ісуса Христа. Зачатий від Святого Духа, Син Божий прийняв людську природу, народився від Марії, а згодом, заради спасіння світу, помер на хресті і воскрес.

Бог возвеличив людську природу, став солідарним із людьми через утілення Свого Сина. Марія була наділена унікальною гідністю, бо погодилася народити Спасителя: саме в Її лоні людська природа Христа таємничо з'єдналася з Його Божественною Особою. Вона стала Матір'ю Боголюдини, не тільки у момент народження, а й у сімейних стосунках, які мала із Сином. І вже в давнину Церква визнала Її Богородицею.

Як це може статися, якщо я не знаю свого чоловіка?

Марія, будши незайманою, дивується, що має стати матір'ю, проте погоджується зрозуміти Божі плани. Вона сповнена не сумніву, а скоріше здивування. Ставлення Марії відрізняється від ставлення Захарії, який із недовірою поставився до звістки, що Єлизавета народить сина, — і тому втратив дар мови.

Марія незаймана в мить зачаття — і залишається незайманою до кінця життя. Церква прийняла догмат про вічне дівоцтво Марії, який означає, що Вона була дівою до народження Христа, під час народження й після народження.

Дух Святий зійде на Тебе

Марія від початку Свого існування перебувала в унікальних стосунках зі Святим Духом. Від моменту свого непорочного зачаття вона була наділена унікальною благодаттю і з'єднана з Третьою Особою Трійці у спосіб, який виходить за межі людської уяви. Вона була посудиною, яку Святий Дух зробив досконалою, щоб Слово Боже могло оселитися в ній.

Найвидатніша і найтаємничіша мить цього єднання — це зачаття Ісуса. Воно демонструє безперервну і таємничу співпрацю Марії зі Святим Духом: Діва, сповнена Духом, дозволила Йому провадити Її протягом усього життя, відкриваючись і дослухаючись до Нього. Тому дія

Святого Духа в житті Марії не закінчилася із зачаттям Спасителя, а тривала протягом усіх років, коли Вона керувалася вірою, молитвою і послухом Божій волі.

Сила Всевишнього зійде на Тебе

Слова Гавриїла «Сила Всевишнього зійде на Тебе» (Лк 1, 35) тісно пов'язані зі старозавітною традицією. У цьому контексті «сила Всевишнього» стосується Божої сили і дії, яка розкривається як захисне і спасительне втручання Творця в історію спасіння. Бог проявив цю силу хоча б тоді, коли провів ізраїльтян через Червоне море.

Господь забезпечує Марію захистом. Вона стає «храмом» Божої присутності, і Божа сила береже її від будь-якої небезпеки чи сумнівів, які можуть виникнути перед обличчям цього надзвичайного завдання — бути Матір'ю Божою.

Слова ангела не тільки натякають на силу, що пронизує ще старозавітну історію спасіння, а й відкривають її новий вимір — цього разу в контексті Втілення: де Божа сила не тільки звільняє, а й оприсутнює Сина Божого присутнім на землі, в лоні Марії.

Для Бога немає нічого неможливого

Божа всемогутність не має меж. Гавриїл нагадує про те, що Бог, який створив світ із нічого, і далі у Своїх діях може виходити за межі людських уявлень і природних законів. Його сила робить неможливе для людини можливим.

У Старому Завіті народження дітей у безплідних жінок було проявом Божої сили. Такі приклади, як народження Ісаака, Самуїла і Самсона, показують чудесну дію Господа, що дарував дітей, покликаних виконати велику місію в історії спасіння. Ці народження були знаком Божого втручання, не пов'язаного з природним порядком речей.

Народження Ісуса від Діви Марії — це найдосконаліший прояв Божої всемогутності. Зачаття Сина без участі чоловіка підкреслює унікальність цього втручання, а місія Ісуса як Спасителя світу перевершує будь-яку іншу.

Ось я Господня слугиня

«Ось я — слугиня Господня, нехай зі мною станеться по твоєму слову» (Лк 1, 38), — відповідає архангелові Марія, і це надзвичайно важливе свідчення її смирення й готовності виконувати Божу волю. Діва погоджується з Божим планом попри величезні труднощі, виявляючи повну довіру до Бога й відданість Йому. Термін «слугиня Господня» (гр. *he doule kyriou*), який уживає Марія, теж належить до біблійної традиції: у Старому Завіті так називали великих діячів історії спасіння — наприклад, Мойсея, Давида, Якова.

Ця фраза означає смирення й покірність Господу, усвідомлення своєї належності Йому, почуття впевненості та безпеки у стосунках із Ним. Так Марія висловлює не тільки смирення, а й досконалу готовність до завдань, які ставить перед Нею Господь. І справді, попри всі випробування, Вона завжди залишається вірною Богові — навіть біля підніжжя Хреста.

МАТЕУШ ГОДЕК

31 БЕРЕЗНЯ 2025

Warning: count(): Parameter must be an array or an object that implements Countable in </home/kairosbo/verbum.com.ua/www/wp-includes/post-template.php> on line **284**